

Käytetyn ydinpolttoaineen loppusijoitusta koskeva mediahuomio Suomessa ja Ruotsissa 2008–2015

Tehtävä

Hankkeen tehtävänä oli vertailla käytetyn ydinpolttoaineen loppusijoitukseen liittyvää sanomalehtikeskustelua Suomessa ja Ruotsissa. Tutkimuskohteena oli mm. eri juttutyypien määrät, uutisten puhujarakenne ja uutisten ja mielipiteiden sävy. Lisäksi tarkasteltiin loppusijoitukseen liittyviä eettisiä kommentteja. Tutkimus on osa laajempaa kokonaisuutta, jossa vertaillaan Suomen ja Ruotsin ydinjäteregeimeitä.

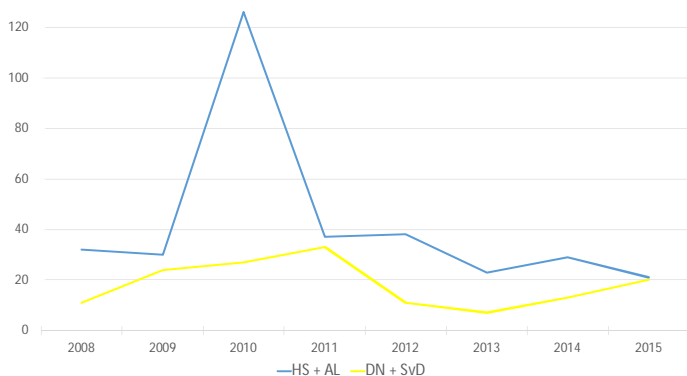
Tutkimusaineisto ja metodi

Perusaineisto (n=963) kerättiin neljän laajalevikkisen sanomalehden sähköisistä arkistoista. Sanomalehdet olivat Helsingin Sanomat (HS), Aamulehti (AL), Dagens Nyheter (DN) ja Svenska Dagbladet (SvD).

Juttujen haussa käytettiin seuraavia avainsanoja:

- ydinjäte / kärnavfall
- ydinjäte and loppusijoitus / kärnavfall and slutförvar
- Posiva / Svensk kärnbränslehantering

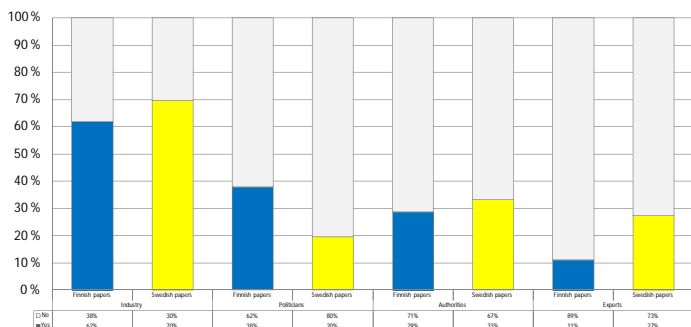
Perusaineisto kerättiin sanomalehdistä 1.1.2008–31.12.2015 väliseltä ajanjaksolta. Tutkimusajanjakso kattaa mediahuomion ennen rakentamislupahakemusten jättämistä ja sen jälkeen. SKB jätti hakemuksensa maaliskuussa 2011 ja Posiva joulukuussa 2012. Perusaineiston jutuista karsittiin varsinaiseen analysointiin jutut (n=482), joissa käsiteltiin nimenomaan ydinjäteitä ja loppusijoitusta Suomessa ja Ruotsissa (Kuvio 1). Menetelmänä käytettiin sisällön analyysia.

Kuvio 1. Relevanttien juttujen määrä Suomessa ja Ruotsissa vuosina 2008–2015.

Uutisten puhujarakenne

Molemmissa maissa teollisuus esiintyi useimmiten puhujana aihepiirin uutisissa. Suomessa poliitikot olivat useammin äänessä kuin Ruotsissa, missä puolestaan asiantuntijat esiintyivät useammin kuin Suomessa.

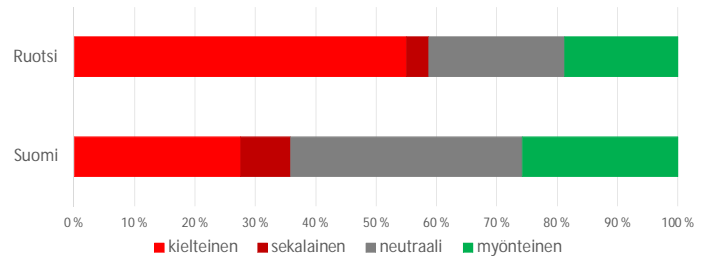

Kuvio 2. Tiettyjen toimijaryhmien esiintyminen (kyllä/ei) loppusijoitusta koskevissa uutisissa vuosina 2008–2014.

Uutisten ja mielipidekirjoitusten sävy

Kuviossa 3 on esitetty loppusijoitusta koskevien uutisten sävy suhteessa ydinjätteen loppusijoitukseen. Käytetty luokitus on neliluokkainen: kielteinen, sekalainen, neutraali ja myönteinen. Loppusijoitusta koskevien uutisten sävy oli Ruotsin (DN ja SvD) uutisjutuissa selvästi useammin negatiivinen verrattuna Suomen (HS ja AL) uutisjuttuihin. Ruotsissa yli puolet (55%) uutisista luokiteltiin sävyiltään negatiivisiksi, kun Suomessa vastaava osuus oli vain hieman yli neljännes (28%). Ruotsissa noin viidennes (19%) uutisista oli sävyiltään positiivisia, Suomessa noin neljännes (26%). Neutraaliksi luokiteltuja uutisia oli Suomessa (38%) selvästi enemmän kuin Ruotsissa (22%).

Molemmissa maissa yli puolet mielipidekirjoituksista, joissa mainittiin ydinjätteen loppusijoitus, oli sävyiltään negatiivisia (Suomessa 58% ja Ruotsissa 54%). Sävyiltään positiivisten mielipidekirjoitusten osuus oli Suomessa (31%) suurempi kuin Ruotsissa (22%) (ei kuviota).

Kuvio 3. Loppusijoitusta koskevien uutisten sävy Ruotsissa (n=80) ja Suomessa (n=120) vuosina 2008–2015.

Eettiset kommentit

Aineistossa oli 114 uutista tai mielipidekirjoitusta, joissa tulkittiin olevan Suomen ja Ruotsin ydinjätteiden loppusijoitusta käsitteleviä eettisiä kommentteja. Jutuissa oli yhteensä 136 kommenttia, joista 52 oli Ruotsista ja 84 Suomesta. Taulukossa 1 kommentit on jaettu kolmeen luokkaan.

Taulukko 1. Loppusijoitusta koskevien eettisten kommenttien luokittelu

Luokka	Ruotsi	Suomi
Proseduraalinen oikeudenmukaisuus (mm. tiedon arviointi ja päätöksenteko)	46 %	12 %
Sukupolvien välinen oikeudenmukaisuus (mm. pitkä aikaperspektiivi, vastuukysymykset)	33 %	43 %
Distributiivinen oikeudenmukaisuus (mm. hyödyt, kompensatiot, riskien jakautuminen)	21 %	45 %
Yhteensä	100 %	100 %

Suomessa kommentit liittyivät useimmiten distributiiviseen (45 %) ja sukupolvien väliseen oikeudenmukaisuuteen (43 %), kun taas Ruotsissa proseduraalinen oikeudenmukaisuus oli suurin luokka (46%).

Yhteenveto

- Suomessa lisäydinvoimakysymys synnytti ydinjätokeskustelua, vaikka periaatepäätös loppusijoituksesta hyväksyttiin ensimmäisen kerran valtioneuvostossa ja eduskunnassa jo vuosina 2000–2001.
- Ruotsissa asiantuntijat esiintyivät aihepiirin uutisjutuissa suhteellisesti useammin kuin Suomessa, Suomessa taas vastaavasti poliitikot.
- Ruotsissa loppusijoitusta koskeva uutisointi oli tutkimusjaksolla selvästi kielteisempää kuin Suomessa.
- Ruotsissa eettisessä puheessa korostui proseduraalinen oikeudenmukaisuus, kun taas Suomessa distributiivinen ja sukupolvien välinen oikeudenmukaisuus.